

6.6.2022

VN/16786/2022
VN/16786/2022-OM-5

Tuomioistuinvirasto

Oikeusministeriön kannanotto tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätöksestä vuodelta 2021

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n 1 ja 2 momenttien nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton tuomioistuinlaitoksen (kirjanpitoyksikkö 155) tilinpäätöksestä vuodelta 2021 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä 29.4.2022 annettu Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus (D/557/04.08.01/2021) antavat aihetta.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Tuomioistuinlaitos kirjanpitoyksikkönä on ollut olemassa 1.1.2020 lukien. Tuolloin myös Tuomioistuinvirasto aloitti toimintansa itsenäisenä keskusvirastona. Kirjanpitoyksikköön kuuluu 37 tulosohjattua virastoa. Käynnistysvaiheen jälkeen keskusviraston toiminta on vakiintumassa. COVID-19 pandemian vaikutukset ovat myös vuonna 2021 aiheuttaneet haasteita tuomioistuinlaitokselle. Olosuhteista huolimatta tuomioistuinlaitoksen toiminta on kokonaisuutena arvioiden ollut kohtuullisen tuloksellista vuonna 2021. Tavoitteita ei kuitenkaan kaikilta osin saavutettu.

Vuonna 2021 käräjäoikeuksiin saapuneiden asioiden kokonaisasiamäärä (545 327) kasvoi edellisestä vuodesta (2020: 525 444). Asioita myös ratkaistiin enemmän kuin edellisenä vuonna ja vireillä olevien asioiden kokonaismäärä väheni vuodesta 2020 noin 10 000 asialla. Vuonna 2021 asiaratkaistuissa rikosasioissa (47 867 asiaa) oli yhteensä 42 318 istuntoa, joista noin 20 % peruuntui. Keskimääräinen käsittelyaika rikosasioissa (5,8 kuukautta) kasvoi hieman (2020: 5,3 kuukautta).

Riita-asioita käräjäoikeuksiin saapui kaikkiaan 416 380, mikä oli noin 24 500 asiaa enemmän kuin edellisvuonna. Riita-asioiden määrän kasvu johtui suppealla haastehakemuksella vireille tulleiden asioiden eli summaaristen asioiden määrän (407 439) kasvusta. Summaarisissa asioissa on tavanomaisesti kyse riidattomasta saatavasta. Näitä asioita kuitenkin ratkaistiin enemmän kuin niitä saapui ja niiden keskimääräinen käsittelyaika lyheni hieman. Laajojen riita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika (9,7 kuukautta) oli pidempi kuin vuonna 2020.

Hovioikeuksiin saapui 8 226 asiaa, joka oli noin 1 000 asiaa enemmän kuin vuonna 2020. Kun hovioikeudet antoivat yhteensä 7 816 ratkaisua, vireillä olevien asioiden määrä kasvoi noin 400 asialla. Keskimääräinen käsittelyaika (6,4 kk) oli edellisvuoden tasoa.

Hallinto-oikeuksiin saapui 17 479 asiaa ja niitä ratkaistiin 17 894, joten vireillä olevien asioiden määrä (14 007) väheni hieman edellisvuodesta. Keskimääräinen käsittelyaika (9,6 kk) kasvoi.

Erityistuomioistuimista markkinaoikeuteen ja vakuutus-oikeuteen saapui vähemmän asioita kuin vuonna 2020, työtuomioistuimeen puolestaan saapui enemmän asioita. Markkinaoikeudessa vireillä olevien asioiden määrä väheni ja keskimääräinen käsittelyaika pysyi samana kuin edellisvuonna. Työtuomioistuimessa ja vakuutus-oikeudessa vireillä olevien asioiden määrä ja keskimääräinen käsittelyaika kasvoivat. Vakuutus-oikeudessa ratkaistiin vuonna 2021 poikkeuksellisen suuria ja vaikeita asiakokonaisuuksia.

Tuomioistuinviraston tilastojen mukaan COVID-19 pandemian vuoksi keskeytyksissä olleiden asioiden määrä oli tuomioistuimissa enimmillään vuoden 2020 kesäkuun alussa, jolloin se oli noin 8 100. Vuoden 2021 loppuun mennessä tilanne oli merkittävästi parantunut, ollen 723.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	s-posti, internet
Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	e-post, internet
Postal Address	Office	Telephone	Fax	e-mail, internet
Oikeusministeriö	Eteläesplanadi 10	0295 16001	(09) 160 67730	oikeusministerio@om.fi
PL 25	00023 Helsinki	Internat. +358 295 16001	Internat. +358 9 160 67730	www.oikeusministerio.fi
FI-00023 Helsinki	Finland			
Finland				

6.6.2022

VN/16786/2022

VN/16786/2022-OM-5

Tuomioistuinlaitoksen käytettävissä olevat määrärahat vuonna 2021 olivat yhteensä 422 533 040 euroa. Näistä vuonna 2021 käytettiin 381 120 485 euroa ja vuodelle 2022 siirrettiin 35 843 435 euroa. Aipa-järjestelmän kehittämisen viivästymisen vuoksi ICT-menoihin varattua määrärahaa säästy. Vuoden 2021 I, III ja IV lisätalousarvioissa nettolisäys muiden tuomioistuinten toimintamenoihin oli yhteensä 11 814 000 euroa. Lisäyksestä 11 600 000 tehtiin COVID 19 – pandemiasta aiheutuneen tuomioistuinasioiden ruuhkan purkamista varten.

Tuomioistuinlaitokselle oli asetettu tulossopimuskaudelle 2020 – 2023 toiminnallisia tulostavoitteita, henkilöstötavoitteita sekä talouteen liittyviä tavoitteita. Tuomioistuinlaitoksen toiminnan tuloksellisuutta on tilinpäätöksessä tarkasteltu sen kautta, kuinka hyvin tuloksellisen toiminnan edistämiseksi määritellyt toimenpiteet ovat toteutuneet. Toiminnallisen tuloksellisuuden toimenpiteiden kuvaukset ja toteumatiedot koskevat koko tuomioistuinlaitosta. Toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet, talouteen liittyvät tavoitteet sekä yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat toteutuneet pääosin tai osittain. Henkilöstötavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Tuomioistuinlaitoksessa toteutettiin VMBaro-tyytyväisyyskysely vuonna 2021. Tuomioistuinlaitoksen tyytyväisyysindeksi oli 3,53 eli hieman (0,05) parempi kuin edellisessä, vuonna 2019 toteutetussa kyselyssä.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Tuomioistuinlaitoksen toimintakertomuksessa on raportoitu asianmukaisesti toiminnan tuloksellisuudesta sekä keskeisten hankkeiden ja toimenpiteiden toteutumisesta. Tuomioistuinlaitokselle asetettavissa tulostavoitteissa on erityisesti otettava huomioon tuomioistuinten riippumattomuus. Tulostavoitteita, niiden mittareita ja raportointia voidaan kuitenkin edelleen kehittää, jotta saataisiin mahdollisimman kattava kokonaiskuva tuomioistuinlaitoksen toiminnasta. Tuomioistuinlaitoksen tilinpäätöstä voidaan vielä selkeyttää. Tilinpäätöksestä olisi hyvä ilmetä tuomioistuinlaitoksen vuoden aikana saaman lisärahoituksen lisäksi myös lisärahoituksella saavutetut tulokset.

Tuomioistuinvirasto on julkaissut internetsivuillaan julkaissut ajankohtaisia tietoja COVID-19 pandemian vuoksi keskeytettyjen asioiden määrän kehityksestä myös vuonna 2021. Tuomioistuinlaitoksen tilastoinnin, raportointia ja tilastotietojen saatavuuden parantamista tulee aktiivisesti jatkaa, jotta tuomioistuinten toiminnan avoimuus on mahdollisimman hyvä ja toiminnan sekä tiedolla johtamisen tueksi on helposti saatavilla ajantasaista ja kattavaa tietoa.

3. Toimenpiteet, joihin kirjanpitoyksikössä on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Siirtyvien määrärahojen taso on vielä tällä hetkellä hyvä, mutta määrärahojen käytössä huomioitava talouden tulevaisuuden haasteet ja tehtävä tarvittavat suunnitelmat haasteisiin vastaamiseksi. Yksi osa suunnittelua on vuonna 2022 valmistuva selvitys muiden kuin lainkäyttötehtävien keskittämisestä Tuomioistuinvirastoon.

Toimivilla tietojärjestelmillä on myös mahdollista lisätä tuottavuutta. ICT-kustannusten kasvuun on kuitenkin kiinnitettävä huomiota ja tehtävä tarvittavat toimenpiteet AIPA-hankkeen saattamiseksi päätökseen. Käyttöönottoaikataulun ja toiminnan uudistamisen ohella tuomioistuinlaitoksen tulee erityisesti kiinnittää huomiota hankkeen talouden hallintaan.

Tuomioistuinten käsittelyajat ovat useissa asiaryhmissä pidentyneet ja ylittävät asetetut tavoitteet. Käsittelyaikojen kehitykseen tulee kiinnittää huomiota ja tehdä käytettävissä olevien resurssien puitteissa toimenpiteitä käsittelyaikojen lyhentämiseksi.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2021 tilintarkastuskertomuksen. Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti, ja se on kohdistunut valtion talousarviosta annetun asetuksen 63 §:n tarkoittamaan tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja tuloksellisuuden laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen. Valtiontalouden tarkastusvirasto ei antanut huomautuksia tuomioistuinlaitoksen toiminnasta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

6.6.2022

VN/16786/2022
VN/16786/2022-OM-5

Tilintarkastuskertomuksen yhteydessä annetun vuosiyhteenvedossa, tarkastusvirasto toteaa, että tarkastuksessa saadun käsityksen mukaan momentilla 25.10.50 oli vuodelle 2022 kirjattuja, vuodelle 2021 kuuluneita menoja. Tuomioistuinlaitoksen tulee huolehtia siitä, että momentin 25.10.50 (Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset, arviomääräraha) kohdentamiseen liittyvät menettelyt korjataan.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Oikeusministeriö pyrkii omissa esityksissään turvaamaan tuomioistuinlaitoksen resurssien riittävyyden.

Oikeusministeriö pyrkii tulosohjausprosessissa edistämään tuomioistuinlaitoksen pitkän aikavälin taloudellista suunnittelua.

Oikeusministeriö seuraa tuomioistuinlaitoksen tilastoinnin ja raportoinnin kehittämistä sekä toimitila- ja tietohallintomenojen kehitystä.

Valtion toimitilastrategian toimeenpanolla pyritään edistämään tilankäytön tehostamista ja taloudellisuutta sekä käyttösidonnaisten tilojen tietoon perustuvaa suunnittelua.

Hallitus on päättänyt oikeusministeriön valmisteluvastuulla käynnistää oikeudenhoidon selonteon valmistelun. Tavoitteena on tuottaa päätöksentekijöille kokonaisvaltainen ja ajantasainen tieto suomalaisen oikeudenhoidon tilasta. Selonteossa tarkastellaan myös tuomioistuinlaitoksen tilannekuvaa ja tavoitetilaa ja pyritään tunnistamaan toiminnan tehostamisprosessit sekä toimintaedellytysten vahvistamistarpeet

Oikeusministeri

Anna-Maja Henriksson

Osastopäällikkö

Antti Leinonen

Tiedoksi
Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi